

יהונתן נוימן
ביהכ"נ דק"ק עדת יראים-אושטרייך
מודיעין עילית
0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com

סדר פסח במצור ובמצוק

לכי הרה"ג
הכהן הגדול מאחיו
ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מחבר הספר גם אני אודך ועוד ספרים רבים
ועמו בכתובים עוד ספרים רבים כהנה וכהנה, יפוצו מעינותיו חוצה

הנני מתכבד למלא את בקשתו לערוך לו סדר ליל פסח באופן המינימלי ביותר עבור אחינו היקרים הנמצאים כעת בשדה הקרב, ובמסירות נפש מנסים לקיים את כל מצוות התורה הקדושה, ולא בטוח שיוכלו לקיים השנה את כל סדר ליל פסח כראוי. יהי רצון שזכות זו של אחינו היקרים, תעמוד לנו להוושע מכל צרותינו.

בשנה זו שנת תשפ"ד אנו נמצאים בעיצומה של מלחמה קשה מאד. יעזור ה' ונזכה להתגבר על אויבינו הרשעים, ונזכה לגאולה השלמה ולבניין בית המקדש (וכידוע, אויבינו מכריזים בגלוי כי מטרתם העיקרית היא כיבוש בית מקדשנו וירושלים עיר הקדש).

אנו תפילה שלא יהא כל קבץ זה, אלא דרוש וקיבול שכר, ועד ליל הסדר הבעל"ט נזכה לקיים את כל מצוות הפסח בירושלים עיה"ק ונזכה לאכול מן הפסחים ומן הזבחים (ואפילו מן הפסחים לבד, אם יבנה ביהמ"ק אך עדיין לא נזכה להטהר מטומאת מת). את הסדר המובא כאן, הוא מתוך קונטרסי ברכות ותפלות לשעת הדחק (ניתן להשיגו אצלי: 0527167567, או במהדורה דיגטלית בדוא"ל: yn0527167567@gmail.com).

מינאי
מוקירו ומכבדו
יהונתן נוימן

פסח

השבתת חמץ

אנו מקווים ומצפים שהבתיים בהם שוהים החיילים יהיו בקרוב ממש בתי יהודים, ונזכה לברך ברכת **מציב גבול אלמנה**. ולכן יתכן שצריך לבדוק בהם חמץ כדין כל בית יהודי. ודאי שאם עתידים לשהות בבית בימי הפסח, צריכים לבער החמץ, אף שהוא חמץ שהיה של גוי (כי הרי כרגע, אינו של גוי). אם יודעים בוודאות שלא ישוה שם, רק זמן מועט, יש לדון כל מקרה לגופו.

בדיקת חמץ וביעור חמץ

בתחלת ליל י"ד בודקים את החמץ (וכשחל ע"פ בשבת, בודקים בליל י"ג).
לפני בדיקת חמץ מברך: **בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בִּיעוֹר הַחֵמֶץ:** אחר הבדיקה יהא נזהר בחמץ שמשיר להצניע.

ערב פסח

למחר בבקר, שורף כל החמץ שנשאר לו, וחוזר ומבטל בלבו כל החמץ. אם אין לו חמץ לשרוף, אינו חייב לשרוף.

לא בדק בליל י"ד, יבדוק ביום י"ד. לא בדק כל יום י"ד, יבדוק בתוך הפסח. לא בדק בתוך הפסח, יבדוק לאחר הפסח, שלא יכשל בחמץ שעבר עליו הפסח. ועל הבדיקה שלאחר הפסח לא יברך.

תענית בכורות בערב פסח מקילים בה מאד, ובכל מקום צער אין להתענו ת. חיילים הנמצאים בחזית ודאי פטורים מתענית זו. אין צורך לחפש סעודת מצוה (כגון סיום מסכת) להשתתף בה. בלא"ה הם פטורים מתענית זו (ואף משאר תעניות כדין הנרדף).

דיני **הגעלת כלים** לא הובאו כאן, כי רוב רובם פשוטים וידועים לכל, ובלא"ה צריכים בכל השנה להגעיל שם כלים שהיו של גויים.

אפיית מצות

מכיוון שאי אפשר לדעת מה יהיה המצב בכל שעה ובכל מקום, הבאתי כאן קיצור של הלכות אפיית מצות בקבץ נפרד.

המצות המצויות בזמננו, קל מאד לעשותן באופן שלא יגיעו כלל לידי חשש חימוץ. אם יש חשש אמתני של חמץ במצה, פשוט שאסור לאכלה, ואין כל הבדל אם אוכלה כדי לצאת בה יד"ח בלילה הראשון או שאוכלה בשאר ימי הפסח. אך רוב החששות המקפידים עליהם בזמננו, הם חומרות וסלסולים, ונדיר מאד למצא מצה שיהיה בה חשש חמץ.
הבאנו כאן מספר הלכות המצויות במצבים מסויימים, ובכל מקום יברר ההלכה עד כמה שאפשר.

יוצאים ידי חובת מצה בכל חמשת מיני דגן: (חטים, שעורים, כוסמין, שבולת שועל, ושיפון). בשעת הדחק מותר ליקח קמח מן השוק. לגבי קמח המצוי כיום בשוק, יש לברר.

אפית מצות * ההכנות לסדר

לפי הידוע לי, גם מצות עליהן כתוב "לא שמורה", מבחינת הרבנות הראשית נחשבות "שמורה", אך על השמירה יש רק הכשר של הרבנות. כך שמעתי לפני מספר שנים, ויש לברר פרט זה.

אם לש במים שלא לנו, אין לאסור המצות.

אין לשים המצות אלא בקמח ומים בלבד. אין לשין במקום השמש. וביום המעונן אסור תחת כל אויר הרקיע.

לא יניחו העיסה בלא עסק ואפילו רגע אחד. וכל זמן שמתעסקים בו אינו מחמיץ. *ואם הניחו בלא עסק שיעור מיל דהיינו י"ח דקות, הוי חמיץ.

מצות מצוה (בהן יוצאים ידי חובה בליל הסדר) אין לשין ולא אופין אותה על ידי גוי, ולא על ידי חש"ו. אבל בשאר מצות, אין מקפידים על כך.

מכמה טעמים, נהוג כיום ברוב תפוצות ישראל שהמצות הן דקות וקשות ולא רכות. מנהג זה אינו מעיקר הדין, והנהוג לאכול מצות קשות ויש לו רק מצות רכות (וה"ה להיפך), יכול לאכלן בלי חשש. כמו כן, גם ממצות קשות כשרות אף אם הן עבות יותר מהמצות הרגילות. תנור שאופים בו חמיץ צריך ליזהר כשיסיקוהו כדי לאפות בו מצה, שילכו הגחלים על פני כולו ואין די לו בלהבה, ושיהו נצוצות נתזין ממנו.

מותר לאפות בכלי שיש אם מתחתיו ואין שלהבת עולה על גביו, ואף אם הוא פתוח מלמעלה.

מצה שנאפת עד שאם פורסין אותה אין חוטין נמשכים ממנה יוצאים בה.

יוצא אדם במצה שרויה והוא שלא נימוחה, אבל אם בשלה, אינו יוצא בה.

מצה שנתכפלה בתנור ודבוקה עד שאין שולט שם האש, אוסרים אותה תוך הפסח אבל שאר מצות שבתנור מותרים. וקודם פסח אין לאסור רק מקום דבוקה.

מצה נפוחה באמצעיתה, אסורה. אבל אם עלה עליה קרום כדרך שעולה על הפת בשעת אפייה, מותרת.

ב' מצות שוכבות זע"ז בתנור קודם אפייתן, אסורות. וכן יש ליזהר שלא יגעו זה בזה בתנור בעודן לחין.

פסח

הכנות לסדר

הסיבה :

יכין מקום מושבו שישב בהסיבה על שמאלו. אם אין לו כרים, יסב על הספסל. ויכול אף להסב על ברכי חברו. אם אין להם בכלל כרים וכסתות, אפשר לשבת במעגל כשכל אחד מסב על ברכי חברו. **אם אינו יכול להסב**, או שישבה בהסיבה עלולה לסכן אותו או את אחרים, לא יסב.

הקערה :

כרפס *ומי מלח (או חומץ), ג' מצות, מרור וחרוסת, **שני תבשילין** כגון : זרוע וביצה צלויים או מבושלים. **אם אין לו ב' תבשילים**, אינו מעכב. סדר הקערה אינו מעכב.

אם אינו יכול לסדר קערה, לפחות בשעת סיפור יציאת מצרים, יהיו מונחות לפניו המצות.

ז' כוסות : שיעור הכוס רביעית לאחר שימזגנו. דין מי שאין לו מספיק יין, יבואר לקמן.

גם הנשים חייבות בדי' כוסות ובכל מצוות הנוהגות באותו לילה.

כרפס : לכרפס אפשר לקחת כל ירק. אם אין לו ירק אחר חוץ ממרור, יבואר הדין במקומו על סדר ההגדה.

מצות : כל המצות בהן מקיימים את מצוותת הלילה, צריכות להיות ממצה שמורה. דין מי שאין לו מצה שמורה כדי כל ג' המצות, יבואר לקמן.

פסח במצור ובמצוק

מרור : ירקות הראויים למרור : חזרת (חסה), עולשין, תמכא, חרחבינא, מרור.
יוצאים בעלין שלהם ובקלחן, אבל לא כבושים ולא שלוקים ולא מבושלים.
אם אין לו אחד מאלו הירקות, יקח שאר ירק מר.
חרוסת : חרוסת מכינים מאגוזים טחונים או קצוצים דק, וקנמון, ומוסיפים יין. **אם אין לו חרוסת**, אינו מעכב.

ארבע כוסות אם מוזג הכוס במים כל שנשאר טעם יין יוצא בו ידי חובה, ובלבד שנשאר אחד מתוך ששה חלקים יין (וצריך להזהר כשמוזג, שלא ימזוג יותר מדי ולא ישאר טעם יין). שיעור זה של 6:1 רצוי לברר לגבי כל סוג יין בפני עצמו.
שתיית יין במקום סכנה וחייב לשמור על צלילות דעתו, יש לברר בכל מקרה לגופו.
המנהג הרווח לסמוך גם על יין מגתו, ויוצאים ידי חובה גם במיץ ענבים.

מי שאין לו

מי שאין לו יין לארבע כוסות אך יש לו יין לפחות מכך:

אם יש לו מעט יותר מארבע פעמים שיעור רוב כוס : ימזוג שיעור רוב כוס לכוס אחר וישתה מכוס האחר. ובכוס הבא, ישלים את הכוס, ויעשה כאמור. ויכול לעשות כן בכל שלשת הכוסות הראשונות, וכוס רביעי יכול לשתות כולו ולברך אחריו.
אם שום אופן אין לו כדי יין כדי ארבע כוסות, אבל יש לו לפחות מכך :
אם יש לו ג' כוסות : יאמר ההלל (שאחר ברה"מ) בלי כוס.
אם יש לו ב' כוסות : על הראשון יקדש, ועל השני יברך ברכת המזון.
אם יש לו כוס אחת, יקדש עליו קידוש היום.

*אם יש לו חמר מדינה, ישתה ארבע כוסות (או את הכוסות החסרות לו) מחמר מדינה.
אם אין לו יין כלל, ואף לא חמר מדינה: מקדש על הפת שמברך **המוציא** ובוצע, ומניח ידיו עליו עד שגומר הקידוש, ומברך **על אכילת מצה** ואוכל מצה בהסיבה (ומצפין החצי הגדול לאפיקומן). אח"כ אוכל הכרפס (ואינו נוטל ידיו, ואינו מברך עליו). וקורא ההגדה, ואח"כ מברך על המרור ואוכל, וכורך מצה ומרור ואוכל. ואח"כ אוכל כל צרכו בסעודה, ואח"כ אוכל כזית מצה באחרונה.
אם לא היה לו יין, או שלא היה לו כל ד' כוסות, ואחר הסדר נזדמן לו יין, שותה ד' כוסות (או את הכוסות שהחסיר), וראוי לומר על כל אחת מהן איזה דבר (כגון : מזמור של שבח).

מי שאין לו כרפס, אלא רק מרור: יברך עליו בטיבול ראשון : בורא פרי האדמה, ואח"כ יברך **על אכילת מרור**. ובטיבול השני יטבלנו בחרוסת ויאכלנו בלא ברכה.

מי שאין לו אלא כזית מצה שמורה:

אם יש לו שאר מצות שאינן שמורות :

עושה כל הסדר עד שמגיע לאכילת מצה. ואז מברך **המוציא** על מצה שאינה שמורה, ואינו מברך על **אכילת מצה**. ומברך **על אכילת מרור** ואוכל מרור, *וכן כורך עם מרור עם מצה שאינה שמורה. וכשגומר סעודתו ממצה שאינה משומרת, מברך **על אכילת מצה** ואוכל אותו כזית, ואינו טועם אחריו כלום.

ופשוט שאם יש לו שני כזיתים של מצה שמורה : יאכל כזית אחד כשמברך **המוציא ועל אכילת מצה**, ואת הכזית השני בסוף סעודתו.

אם אין לו שאר מצות כלל, אפילו שאינן שמורות, רק כזית אחד של שמורה :

הגדה של פסח לשעת ומקום סכנה

עושה כל הסדר עד אחר כוס שני, ויברך על המרור. ואח"כ יאכל תבשילו בלא המוציא ואח"כ יברך המוציא ועל אכילת מצה ויאכל אותנו כזית.

מי שאין לו אלא כזית מצה שמורה, ואין לו יין:

יקדש על המצה ויברך המוציא, ואחר הקידוש יברך על אכילת מצה. ואח"כ יקרא ההגדה, ויאכל תבשילו.

אם יש לו שאר מצות שאינן שמורות: מקדש על כזית מצה שאינה משומרת ואינו מברך על אכילת מצה, אלא רק המוציא. ואת אותו כזית מצה שמורה, אוכל לאחר סעודתו (אפיקומן), ואז מברך על אכילת מצה.

מי שאין לו **מרור** או אחד מה' הירקות שזכרו לעיל, יקח שאר ירק מר.

מי שרוצה לעשות הסדר בשנים או שלשה בתים

(כגון שאינם יודעים או שאינם יכולים לערוך הסדר כראוי): עושה את הסדר בביתו כראוי עד אחר ברכת המזון. ואח"כ הולך לכל בית ומברך להם כל הברכות, והם שותים כוס של קידוש ושל הגדה ואוכלים ירקות ומצה ומרור, אך הוא לא אוכל ושונה עמהם (שכבר אכל אפיקומן, ואסור לאכול אחריו). ואחר שגמרו הם סעודתם ואפיקומן, מברכים לעצמם ברכת המזון. ואם אינם יודעים או שאינם יכולים לברך בעצמם, יקרא להם מילה במילה, והם יאמרו אחריו (כי ברהמ"ז אינו יכול לברך אם אינו מחוייב בכך). ואח"כ יקרא לפניהם את ההלל, וישתו כוס ד'. וכסדר הזה עושה אח"כ בכל בית אחר. ואח"כ חוזר לביתו וגומר הלל ושונה כוס רביעי. ואם רוצה להקדים לבתים אלו תחילה, מברך להם ולא אוכל ולא טועם עמהם, ואח"כ חוזר לביתו ועושה כל הסדר. ואם ירצה, יגמור כל הסדר בביתו ואח"כ ילך לעשות כל הסדר בבתים האחרים ולא יאכל וישתה עמהם.

הגדה של פסח מקוצרת

בליל הסדר אין מקדשים עד הלילה. **אם אינו יכול להמתין עד הלילה**, יקדש מבעוד יום. אבל סיפור יציאת מצרים ואכילת מצה, לא יצא אם עשה לפני צאת הכוכבים. ואם אכל מצה לפני צאת הכוכבים, יחזור ויספר ביציאת מצרים ויאכל מצה, לאחר צאת הכוכבים.

קדש כוס ראשון.

קידוש ליו"ט של שלש רגלים

קידוש מקוצר ליו"ט של שלש רגלים

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

אם אין לו יין ומקדש על הפת, מברך 'המוציא'.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו.

[תתן לנו (בשבת): שבתות למנוחה (מועדים) לשמחה את יום חג המצות

הזה. זכר ליציאת מצרים: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (השבת) יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינֵם:

פסח במצור ובמצוק

במוצאי שבת מוסיפים נר והבדלה:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלֵּךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאֹדֵי הָאֵשׁ:
בְּאִ"י אֲמִ"הּ הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל. בֵּין קֹדֶשׁ שְׁבֶת לְקֹדֶשׁת יוֹם טוֹב.
בְּרוּךְ אַתָּה יי הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

אם אמר כברכה קצרה: בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלֵּךְ הָעוֹלָם הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ: בלא חתימה, יצא.
בליל הסדר, אם שכח ולא הבדיל, יבדיל (וכן יברך על הנר) על כוס שני אחר ההגדה.

בליל שביעי של פסח, אין מברכים 'שהחינו'.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלֵּךְ הָעוֹלָם שֶׁהִגִּיעָנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה:
אם לא בירך שהחינו בליל יו"ט, יכול לברך כל ימי החג (ואינה טעונה כוס).
ושותה בהסיבה כוס ראשון

מי שאין לו יין: מקדש על הפת שמברך המוציא ובוצע, ומניח ידיו עליו עד שגומר הקידוש, ומברך על אכילת מצה ואוכל מצה בהסיבה (ומצפין החצי הגדול לאפיקומן). ועל הכרפס אינו מברך. ואח"כ קורא ההגדה.

ורחץ נוטל ידיו ואינו מברך. אם אינו יכול ליטול ידיו, אינו מעכב. אם יש לו רק מעט מים לנטילה, ואין לו כדי ליטול גם בפעם השניה, יכול ליטול ידיו כעת **בברכה** ולהתנות עליהן, ותועיל לו הנטילה גם לאכילת מצה.

כרפס טובל כרפס (או ירק אחר) בחומץ או במי מלח, ומברך עליו **בורא פרי האדמה** ואוכל.
אם אין לו ירקות אלא מרור, יברך בטיבול ראשון: **בורא פרי האדמה**. ואח"כ יברך: בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלֵּךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מְרוֹר.
יחץ חוצה את המצה האמצעית לשנים. את החלק הגדול, מצפין לאפיקומן. והחלק הקטן מניח בין השלמות. **אם יש לו רק ב' מצות**, חוצה את המצה התחתונה.

מגיד קורא את ההגדה.

מוזג **כוס שני**. אם יכול, מסיר הקערה מעל השלחן, וכאן הבן שואל על השינויים שרואה בלילה הזה. ואם אין דעת בבן אביו מלמדו שישאל, אם אין לו בן, אשתו שואלתו, או אחר הסועד עמו שואלו; ואם לאו, הוא שואל את עצמו.
מניח את הקערה על השלחן. **המצות תהיינה מגלות בשעת אמירת ההגדה.**

סדר ההגדה

אם יכול לקרא כל ההגדה כראוי, יקרא כולה כראוי.
אם אינו יכול לקרא את ההגדה בשלמותה, יקרא לפחות את הסדר המובא כאן.

כל מה שכתוב בכתב נטוי (כזה: א), אינו מעכב, ובמקום צורך יכול לדלגו.

עניין ההגדה הוא סיפור יציאת מצרים. הבאנו כאן הדברים המעכבים במצוה זו, ואף הם, רובם אינם מעכבים. צריך שיהיה סיפור יצי"מ דרך שאלה ותשובה, ומתחיל בגנות ומסיים בשבח. אין כל משמעות לחיסור או ייתור תיבה מתיבות ההגדה, אם אכן מקיים מצוות סיפור יציאת מצרים כראוי. אף בשעת הדחק (לה נועד כל קבץ זה), ראוי להאריך ולספר ביציאת מצרים ככל יכלתו, באופן המושך את כל המסובין להקשיב ולהבין את העניין.

הגדה של פסח * עבדים היינו * דרשת פרשת ארמי אובד אבי

כשמתחיל עבדים היינו לפרעה, מחזיר הקערה שבה המצות לפניו

סיפור יציאת מצרים

עבדים היינו לפרעה במצרים ויזיאנו יי אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה.
מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו. ועכשיו קרבנו המקום לעבדתו.
ברוך שומר הבטחתו שאמר לאברהם אבינו בבטח בין הבתרים. מכסה המצות ומגביה הכוס.
והיא שעמדה לנו שבכל דור ודור עומדים עלינו והקב"ה מצילנו.
יגלה הפת בשעה שאומר ההגדה עד לפיכך, ואז יכסה הפת.

ודורש הפרשה כפי מה שיכול, וכל המרבה בדרש זה, הרי זה משובח
אָרְמִי אֲבִד אָבִי וַיִּרְדּוּ מִצְרַיִם וַיִּגְדַּל שָׁם בְּמַתִּי מַעַט וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל
עֲצוּם וְרָב:

וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עֲצוּם וְרָב-כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר: וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ.
וַיִּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה:
וַיִּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרַיִם- כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר: הִבָּה נִתְחַכְמָה לוֹ.
וַנִּצְלַק אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יי אֶת־קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת־עַנְיֵנוּ וְאֶת־עַמְלָנוּ וְאֶת־
לְחַצְנוּ:

וַיִּרְא אֶת עַנְיֵנוּ - זו פרישות דרך ארץ. וְאֶת עַמְלָנוּ - אלו הבנים. וְאֶת לְחַצְנוּ - זה
הדחק.

וַיִּזְאַנוּ יי מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבְמַרְא גָּדֹל וּבְאִתּוֹת וּבְמַפְתִּים:
וַיִּזְאַנוּ יי מִמִּצְרַיִם - בכבודו ובעצמו שְׁנֵאֲמַר: אֲנִי יי, אֲנִי הוּא וְלֹא אֲחֵר.
בְּיַד חֲזָקָה זו הַדְּבָר. וּבְזֵרַע נְטוּיָה זו הַחֲרָב. וּבְמַרְא גָּדֹל זו גְלוּי שְׂכִינָה. וּבְאִתּוֹת
זֶה הַמַּטָּה. וּבְמַפְתִּים - זֶה הַדָּם:
דָּבָר אֲחֵר: בְּיַד חֲזָקָה שְׁתִּים. וּבְזֵרַע נְטוּיָה שְׁתִּים. וּבְמַרְא גָּדֹל שְׁתִּים. וּבְאִתּוֹת
שְׁתִּים. וּבְמַפְתִּים שְׁתִּים.

אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים ואלו הן:
דָּם. צַפְרֻדַּע. כְּנִים. עָרוֹב. דָּבָר.

שְׁחִין. בָּרָד. אֲרָבָה. חֲשֵׁךְ. מַכַּת בְּכוֹרוֹת.

פֶּסַח עַל שְׁפֶסֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּנִפּוֹ אֶת מִצְרַיִם.
מִצָּה עַל שְׁלֹא הִסְפִּיק בְּצַקֵּם לְהַחֲמִיץ עַד שְׁנֵאֲלָם.
מְרוֹר עַל שְׁמֵרְרוּ הַמִּצְרַיִם חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּעֲבָדָה קָשָׁה בְּמִצְרַיִם.

אֶךְ אֹתְנוּ גָּאֵל עִמָּהֶם שְׁנֵאֲמַר: וְאוֹתְנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם

פסח במצור ובמצוק

מגביהים את הכוס עד יהללויחה. **לפיקך אנחנו חובים להלל לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל הַנְּסִים הָאֵלֶּה: וְנֹאמַר לְפָנָיו וְקוֹרֵא שְׁנֵי פְרָקִים רִאשׁוֹנִים שֶׁל הַהֲלֵל: וְאִם שָׁמַע אוֹ קָרָא אֶת הַהֲלֵל בְּבִיהַכּוֹנֵן, יֵצֵא אִף שְׁאִינוֹ מִצוּחַ מִן הַמּוֹבָחַר.**

בהלל אם דילג תיבה אחת, לא יצא. אם קורא בקול וחברו שומע כל תיבה, יכול להוציאו יד"ח.

הַלְלוּיָהּ |

הַלְלוּ עִבְרֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת-שֵׁם יְיָ: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם: מִמְּזוּרַח-שָׁמֶשׁ עַד-מִבּוֹאֵי מְהַלְלֵ שֵׁם יְיָ: רֶם עַל-כָּל-גּוֹיִם | יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כִּי־יֵי אֱהִינוּ הַמְּגִבֵּהֵי לְשִׁבְתָּ: הַמְּשַׁפִּילֵי לְרָאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: מְקִימֵי מַעְפָּר דָּל מְאַשְׁפֵּת יָרִים אֲבוֹן: לְהוֹשִׁיבֵי עַם-נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבֵי | עֲקָרַת הַפִּיִת אִם-הַבְּנִים שְׁמַחָה הַלְלוּיָהּ:

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֵעָז: הִיְתָה יְהוּדָה לְקִדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלוֹתָיו: הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס הַיַּרְדֵּן יָסַב לְאַחֲזֹר: הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים גְּבַעוֹת כְּבָנֵי-צֹאן: מַה-לָּךְ הַיָּם כִּי תִגּוֹס הַיַּרְדֵּן תִּסַּב לְאַחֲזֹר: הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים גְּבַעוֹת כְּבָנֵי-צֹאן: מִלִּפְנֵי אַדוֹן חַיִּילֵי אָרֶץ מִלִּפְנֵי יְאֹזֶה יַעֲקֹב: הַהַפְּכֵי הַצּוּר אָנֹם-מִיֹּם חֲלַמִּישׁ לְמַעֲיָנוּ-מִיֹּם:

מגביהים את הכוס עד סוף הברכה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱהִינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ מִמִּצְרַיִם וְהַגִּיעָנוּ הַלֵּילָה הַזֶּה. כֵּן וַיְגִיעָנוּ לְרַגְלֵים הַבָּאִים שְׁמַחִים כְּבָנֵי עֵרָךְ לְאָכַל מִן הַזִּבְחִים וּמִן הַפְּסָחִים וְנוֹדָה לָךְ עַל גְּאֻלְתָּנוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ גְּאֹל יִשְׂרָאֵל:

*בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱהִינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַנֶּפֶן. וְשׁוֹתָה כּוֹס שְׁנֵי בַּהֲסָבָה.

בְּמוֹצֵ"שׁ אִם שָׁח וְלֹא הַבְדִּיל בְּקִידוּשׁ, מְבַדִּיל עַל כּוֹס ב', וּמְבַרֵךְ עַל הָאוֹר וְאֲחִ"כ מְבַרֵךְ בְּרַכַּת הַהַבְדֵּלָה, וְשׁוֹתָה.

רַחֲצָה נוטל ידיו ומברך ענט"י. **אם אין לו מים כדי ליטול ידיו** כורך ידיו במפה

מוציא מצה יאחז המצות בידו כשהפרוסה בין שתי השלימות, ויברך בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱהִינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ: וְאֲחִ"כ יברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱהִינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה: יִבְצַע מֵהַשְּׁלִימָה הָעֲלִיוֹנָה וּמֵהַפְּרוּסָה. וּמַחְלֵק לְכָל אֶחָד מֵהַמְּסוּבִים. וְכָל אֶחָד אוֹכֵל בַּהֲסָבָה כְּזֵית מִכָּל אֶחָד.

אם אינו יכול לאכול כשני זיתים ביחד, יאכל של המוציא תחלה.

אם לא אכל מצה עד חצות הלילה, יכול בדיעבד לאכול עד עלות השחר.

ואם אין לו אלא כזית מצה שמורה, ויש לו שאר מצות שאינן שמורות מברך **המוציא** על מצה שאינה שמורה. ואחר סעודתו ממצה שאינה משומרת מברך **על אכילת מצה** על מצה שמורה. אם יש לו רק כזית שמורה, ואין לו שאר מצות כלל, אפילו שאינן שמורות: יאכל תבשילו בלא המוציא ואחר סעודתו יברך **המוציא ועל אכילת מצה** ויאכל אותו כזית. אם אין לו שאר מצות כלל, אפילו שאינן שמורות: יברך על המרור. ואח"כ יאכל תבשילו בלא המוציא ואח"כ יברך **המוציא ועל אכילת מצה** ויאכל אותו כזית.

הגדה של פסח * מוציא מצה עד ברכת המזון

אכל מצה והוא נכפה בעת שטותו (לפעמים גם מצב של הלם, ניתן להגדיר כשוטה. ויש לדון כל מקרה לגופו). ואח"כ נתרפא חייב לאכול אחר שנתרפא (כי היה פטור כשאכל).

מרור נותן לכל אחד מהמסובים כזית מרור וטובלו בחרוסת. ומברך: **בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר:**

ויאכלנו בלא הסיבה.
אם כבר אכל מרור בטיבול ראשון לאחר הקידוש, אינו מברך כעת על אכילת מרור. אך אם לא בירך עליו אז, יברך עליו כעת (אם לא שגמר בדעתו שלא לאכול עוד מהמרור).

חולה שאינו יכול לאכול מרור כלל, ילעס עכ"פ קצת מהמרור עד שירגיש טעמו (ולא יברך).
כורך ואחר כך נוטל המצה השלישית (התחתונה) ובוצע ממנה ומחלק לכל אחד מהמסובים, וכל אחד מהמסובים כורך המצה עם המרור. ואוכל בהסיבה.

שולחן עורך אח"כ אוכל כל צרכו בסעודה
צפון לאחר גמר כל הסעודה אוכלים לפחות כזית ממצה השמורה המוצפנת לאפיקומן. ויאכלנו בהסיבה. **לא אכל את האפיקומן** עד חצות, יכול בדיעבד לאכול עד עלות השחר.

אם אין לו מצה שמורה אלא כזית, מברך כאן **על אכילת מצה** על אותו כזית.

ברך מוזגים כוס שלישי ומברך ברכת המזון
אם יכול לברך ברכת המזון בשלמותה, יעשה כן.
אם אינו יכול לברך בשלמות, יברך בנוסח זה:

ברכת המזון מקוצרת

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזֵּן עוֹלָמוֹ. וַיִּמְכֵּן מְזוֹן לְכָל בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַזֵּן אֶת הַכֹּל:

נוֹדֶה לְךָ עַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה. וְעַל בְּרִית וְתוֹרָה תְּיָיִם וּמְזוֹן.
וְעַל הַכֹּל נוֹדֶה לְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוֹן:

רַחֵם עַל צִיּוֹן וְזַכְּרֵנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם אִם חַל בַּשַּׁבָּת: הַשְּׁבֵת וּבְיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה.

בזמן שירושלים בחרבנה בעוה"ר, אומרים: בזמן שירושלים בבנינה בב"א, אומרים:

וּבְנֵה עִיר דָּוִד וְכֶסֶּאֱוֹ תִּכְיֶין. בְּנֵן עִיר דָּוִד וְכֶסֶּאֱוֹ יִכּוֹנוּ לְעַד

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ בְּנֵה יְרוּשָׁלַיִם. אָמֵן:

לא הזכיר מעין המאורע: לא הזכיר מעין המאורע בברכת 'בונה ירושלים', ונזכר לאחר סיום הברכה, קודם שהתחיל ברכת 'הטוב והמטיב', מברך ברכה זו (נזכר לאחר שהתחיל הברכה, חוזר לראש ברהמ"ז: **בָּא"י אָמֵן הַשְּׁנֵתָן לָנוּ (שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה לְאוֹת וּלְבְרִית) יָמִים טוֹבִים לְשִׁמְחָה אֶת יוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדְּשׁ (הַשְּׁבֵת) וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:**

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַטוֹב וְהַמְּטִיב.
ואח"כ מברך בופה"ג ושותה בהסיבה.

הלל מוזגים כוס רביעית.

וקורא את ההלל. ואם שמע את ההלל בביהכ"נ יצא, אף שאין זו מצוה מן המובחר. ואעפ"כ שותה כוס ד', אף שלא אמר כעת את ההלל.

אם שמע או אמר את ההלל בביהכ"נ יצא. ושותה כאן כוס רביעי, וראוי שיאמר איזה שבח כגון 'נשמת', על כוס זו.

שפך חמקה אל הגוים אשר לא ידעוה.

בהלל אם דילג תיבה אחת, לא יצא. אם קורא בקול וחברו שומע כל תיבה, יכול להוציאו ידי"ח. לא לנו יי' לא לנו כי-לשמה תן כבוד על-חסדך על-אמתך: למה יאמרו הגוים איה-נא אל-היהם: ויהינו בשמים כל אשר-תפץ עשה: עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם: פה-להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו: אוננים להם ולא ישמעו אף להם ולא יריחון: ידיהם | ולא ימישון רגליהם ולא יתלכו לא-יהנו בגרונם: כמוהם יהיו עשיהם כל אשר-בטח בהם: ישראל בטח ביי' עזרם ומגנם הוא: בית אהרן בטחו ביי' עזרם ומגנם הוא: יראי יי' בטחו ביי' עזרם ומגנם הוא:

יי' זכרנו יברך את-בית ישראל יברך את-בית אהרן: יברך יי' הקטנים עם-הגדלים: יסר יי' עליכם עליכם ועל-בניכם: ברוכים אתם ליי' עשה שמים וארץ: השמים שמים ליי' והארץ נתן לבני-אדם: לא המתים יתללו-יה ואלא כל-יודי דומה: ואנחנו | נברך יה מעתה ועד-עולם

הללויה:

אהבתי כי-ישמע | יי' את-קולי תחנוני: כי-הטח אוננו לי ובני אקרא: אפפוני | חבלי-מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא: ובשם-יי' אקרא אנה יי' מלטה נפשי: חנון יי' וצדיק ויהינו מרחם: שמר פתאים יי' דלותי ולי יהושיע: שובי נפשי למנוחכי כי-יי' גמל עליכי: כי חלצת נפשי ממות את-עיני מן-דמעה את-רגלי מרחי: אתה-לך לפני יי' בארצות החיים: האמת כי אדבר אני עניתי מאד: אני אמרתי בחפזי כל-האדם כזב: מה-אשיב ליי' כל-תגמוליהי עלי: כוס-ישועות אשא ובשם יי' אקרא: גדרתי ליי' אשלם נגדה-נא לכל-עמו: יקר בעיני יי' תמותה לחסידיו: אנה יי' כי-אני עבדך אני-עבדך בן-אמתה פתחת למוסרי: לך-אזבח זבח תודה ובשם יי' אקרא: גדרתי ליי' אשלם נגדה-נא לכל-עמו: בחצרות | בית יי' בתוככי ירושלם.

הללויה:

הללו את-יי' כל-גוים שבחוהו כל-האמים: כי גבר עלינו | חסדו ואמת-יי' לעולם.

הללויה:

הודו ליי' כי-טוב כי לעולם חסדו: יאמר-נא ישראל כי לעולם חסדו: יאמרו-נא בית-אהרן כי לעולם חסדו: יאמרו-נא יראי יי' כי לעולם חסדו: מן-המצר קראתי יה ענני במרחב יה: יי' לי לא אירא מה-יעשה לי אדם: יי' לי בעזרי ואני אראה בשנאי: טוב לחסות ביי' מבטח באדם: טוב לחסות ביי' מבטח בגדיבים: כל-גוים סבבוני בשם יי' כי אמילם: סבבוני גם-סבבוני בשם יי' כי אמילם: סבבוני כדבורים דעכו כאש קוצים בשם יי' כי אמילם: דחה דחיתני לנפל ויי' עזרני: עני וזמרת יה ויהי-לי לישועה: קול | רנה וישועה באחלי צדיקים ימין יי' עשה חיל: ימין יי'

הגדה של פסח * הלל

רוֹמְמָה יָמִין יְיָ עֲשֵׂה חֵיל: לֹא אָמוֹת כִּי-אֶחָיָה נֶאֱסַפֵּר מַעֲשֵׂי יְהוָה: יִסֵּר יִסְרֵנִי יְהוָה וְלִמּוֹת
לֹא נִתְּנָנִי: פִּתְחוּ-לִי שַׁעֲרֵי-צַדִּיק אָבֹא-בָם אוֹרֵה יְהוָה: זֶה-הַשַּׁעַר לִי צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ:
כַּפִּילַת הַפְּסוּקִים שֶׁבְסוּף הַהֵלל אֵינָה מַעֲכָבֶת. אוֹרֵךְ כִּי עֲנִיתָנִי וְתָהִי-לִי לִישׁוּעָה: אָבִן
מֵאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פְּנָה: מֵאֵת יְיָ תְיַתֵּה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: זֶה-הַיּוֹם
עָשָׂה יְיָ נִגְיָלָה וְנִשְׁמַחְתָּה בוֹ: אָנָּה יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּה יְיָ הַצְּלִיחָה נָּא: בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם
יְיָ בְּרַכּוֹנְכֶם מִבֵּית יְיָ: אֵל | יְיָ נִיָּאָר לָנוּ אֶסְרוּ-חַג בַּעֲבַתֵּימָם עַד-קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵלֵי
אַתָּה וְאוֹרֵךְ אֵלֵהֵי אַרְוִמְמָךְ: הוֹדִו לִי כִי-טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

ומברך לאחריו ברכת השיר:

נִשְׁמַח כָּל חַי תְּבָרַכְךָ מֶלֶךְ נוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ. מִמַּצְרַיִם נֶאֱלַחְנוּ.

נִתְקַלָּה וְנִשְׁבַּחְךָ מִלְּכֵנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִתְקַלֵּל בְּתַשְׁבַּחוֹת:

*ואח"כ מברך: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן. וְשׁוֹתָה נּוֹס רַבִּיעִי בַּחֲסִבָּה.

אם שתה כשיעור מברך ברכה מעין שלש:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל פְּרֵי הַגֶּפֶן וְעַל אֶרֶץ טוֹבָה שֶׁהִנְחַלְתָּנוּ

בשבת: וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת וְעַל חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה:

בזמן שירושלים בחרבנה בעוה"ר:

בזמן שירושלים בחרבנה בעוה"ר:

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַם | בְּנֵן יְרוּשָׁלַם יִכּוֹן לְעַד

עַל הַכֹּל נוֹדֶה לָךְ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי גִפְנָה:

נרצה אם עשה כסדר הזה וכו'.

ויהי רצון שבזכות מסירות נפשם של עם ישראל

נזכה כולנו יחד במהרה לבניין בית המקדש בב"א ובב"ש

ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחים

ויתקיים בנו מקרא שכתוב:

וְהִבִּיאֹתִים אֶל הַר קְדֹשִׁי וְשִׁמַּחְתִּים בְּבֵית הַתְּפִלָּה עוֹלְתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל

מִזְבְּחֵי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכֹל הָעַמִּים:

וּכְמוֹ שֶׁפִּירֵשׁ רַצ"ה קְלִיֶּשֶׁר זצ"ל:

תחלה יתקיים וְהִבִּיאֹתִים אֶל הַר קְדֹשִׁי ואח"כ וְשִׁמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי דהיינו

שנזכה גם לתהפלת שם. ואח"כ עוֹלְתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחֵי

ואני הוספתי כי רק אז יוכל להתקיים גם: כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכֹל הָעַמִּים:

פסח במצור ובמצוק